

Słowo wstępne

Z wprowadzenia do II Kongresu Edukacji Klasycznej

Przed rokiem podczas otwarcia I Kongresu Edukacji Klasycznej mówiłem – z pewną nadzieją – że w sprzyjających okolicznościach żywotne soki mogą znaleźć drogę do martwych z pozorów konarów i przywrócić je do życia. Okazuje się, że do powstania warunków sprzyjających odrodzeniu się elementów edukacji klasycznej przyczynić się mogą ustalone przez Ministra Edukacji i Nauki kierunki realizacji polityki oświatowej państwa. W wytycznych tych, zarówno ubiegłorocznych, jak i aktualnych, zapisano m.in. działanie na rzecz szerszego udostępnienia kanonu i założeń edukacji klasycznej oraz sięganie do dziedzictwa cywilizacyjnego Europy. Miniony czas pokazał, że nie są to tylko puste deklaracje.

W ubiegłym roku odbył się ogólnopolski konkurs retoryczny. W tym roku organizowana jest również Ogólnopolska Olimpiada Retoryczna. Jej główną ideą jest wprowadzenie młodych ludzi w krąg wysokiej kultury intelektualnej poprzez sztukę władania słowem, naukę porządnego, precyzyjnego rozumowania.

1. Przed kilkunastu dniami, po wielu tygodniach ciężkiej eksperckiej pracy, MEiN przekazało do konsultacji społecznych projekt podstawy programowej przedmiotu język łaciński. Projekt ten przewiduje, że już od następnego roku szkolnego (2023/2024) uczniowie klasy VII szkoły podstawowej oraz klasy I liceum ogólnokształcącego i technikum będą mogli wybrać język łaciński jako drugi język obcy.
2. W listopadzie br. nastąpiła również finalizacja innego niezwykle ważnego projektu realizowanego na zlecenie Ministerstwa Edukacji i Nauki. Wydane zostało *Breviarium Kanonu Kultury*. Dzieło to może stać się zachętą do codziennego spotkania z tekstami poetyckimi reprezentującymi europejski kanon edukacyjny. Trafi ono do wszystkich szkół ponadpodstawowych oraz ośrodków doskonalenia nauczycieli. *Breviarium* może stać się narzędziem służącym takiemu przemodelowaniu edukacji, aby zorganizowana była ona wokół kanonu autorów, dając możliwość skonfrontowania z tym, co niezmiennie i ponadczasowe, oraz naprawiając zerwania, które dokonały się w przekazie kultury.
3. Kolejnym wydarzeniem pozwalającym mieć nadzieję na pełny renesans klasycznego podejścia do wychowania i kształcenia jest kongres, w którym właśnie uczestniczymy. Podczas II Kongresu Edukacji Klasycznej prelegenci z Polski i zagranicy poruszą ważne tematy, takie jak: znaczenie edukacji klasycznej dla współczesnego człowieka, klasyczna *paideia* jako integralna uprawa człowieka, muzyka jako sztuka wyzwolona. Opowiedzą o miejscu i roli łaciny w polskiej edukacji, zaprezentują wnioski z polskich doświadczeń związanych z realizacją w praktyce modelu edukacji klasycznej. Zwieńczeniem kongresu będzie dyskusja: „Edukacja klasyczna wobec wyzwań współczesności”.

Te cztery wydarzenia to niejako kanaliki, którymi popłynęły soki przynoszące prawdziwe życie. Przypomnijmy, że ową żywicą jest edukacja klasyczna rozumiana jako dziedzictwo greckiej *paidei* i rzymskiej *humanitas*, przejęte i dopełnione przez chrześcijaństwo, które następnie uczyniło z niej swój własny program edukacyjny. Niestety, od progu nowożytności następował proces powolnego odchodzenia od tego programu, a wreszcie, w epoce oświecenia, doszło

do zerwania z nim. Współcześnie ta formuła edukacji, która pozwoliła się rozwinąć cywilizacji łacińskiej, bywa nazywana – nie bez pewnych nieporozumień – „edukacją liberalną”.

Miejmy nadzieję, że ten kongres będzie dobrą okazją do wymiany myśli i doświadczeń między przedstawicielami różnych środowisk zajmujących się edukacją klasyczną w różnych jej aspektach. Od filozoficznego namysłu nad człowiekiem poczynając, a kończąc na wdrażaniu narzędzi, których w obszarze wychowania i kształcenia dostarcza nam ten model edukacji. A jego owocem będzie zwiększone zainteresowanie, połączone z chęcią pogłębionego studium, wśród wszystkich osób i środowisk zajmujących się edukacją. W dalszej zaś perspektywie nastąpi tworzenie miejsc, w których model edukacji klasycznej dostosowany do dzisiejszych warunków realizowany byłby w praktyce. Konieczne do tego jest jednak odrzucenie takiego rozumienia pedagogiki, które zakłada, że jej zadaniem jest dostarczanie skutecznych metod i efektywnych środków do realizacji doraźnych celów wynikających z tego, co konwencjonalne i przemijające, na rzecz edukacji opartej na tym, co wieczne i niezmienne. Uważam, że powrót do właściwie rozumianej edukacji klasycznej, pojmowany jako poszukiwanie prawdziwych zasad i przyczyn wbrew mniemaniom, schematom i iluzjom, to jedyny ratunek dla edukacji. Nie należy też liczyć na spektakularny efekt, pamiętając, że wielkie zadania bardzo często realizowane są poprzez konkretne i ograniczone dzieła. Niełatwa to droga, ale możliwa.

Z tego miejsca pragnę gorąco podziękować Panu Ministrowi Przemysławowi Czarnkowi, bez którego woli i zaangażowania wydarzenie to nie mogłoby dojść do skutku. Dziękuję także Szefowi Gabinetu Politycznego ministra Panu Radosławowi Brzózce. Dziękuję Instytutowi Badań Edukacyjnych, Ośrodkowi Rozwoju Edukacji, Akademii Zamoyskiej oraz wszystkim zaangażowanym osobom – nie sposób je tu wymienić. Każdemu według zasług i włożonego trudu.

Artur Górecki